UNIVERSITĀTES AVĪZE

LATVIJAS UNIVERSITĀTES IZDEVUMS

Iznāk kopš 1989. gada 7. septembra

Nr. 21 | 1990. GADA 15. FEBRUĀRI | Maksā 2 kap.

MĀCĪBAS

Par jaunumiem šajā semestrī un perspektīvā informē Mācību daļas vadītājs DRUVVALDIS KĻAVIŅŠ.

● 25. janvārī LU Padomē tika pieņemti lēmumi un uz to pamata izdotas rektora pavēles, kurās noteikts, ka LU studentiem militārās mācības apgūšanā ir brīvas izvēles tiesības un, ka medicīnas nodarbības turpmāk būs fakultatīvas.

● Paredzēts būtiski pārkārtot sabiedrisko zinātņu mācību priekšmetu saturu. LU Padomes 18. decembra sēdē fakultāšu Padomēm tika uzdots visīsākā laikā izmanīt mācību plānus, nosakot nepieciešamo sabiedrisko zinātņu mācību priekšmetu studēšanas secību, termiņus un stundu skaitu.

AICINĀJUMS STUDENTIEM — izsakiet savas domas un vēlmes, lai turpmāk šo priekšmetu apguvē ņemtu vērā ne tikai katedru priekšlikumus.

● Nav jākārto valsts eksāmens marksismā-ļeņinismā. Zināšanas tiks vērtētas ar vidējo atzīmi.

● Tuvojas izlaiduma kursu studentu sadale. GAIDĀM ARI STUDENTU PRIEKŠLIKUMUS par turpmākajām darba vietām, galvenokārt pastāvošo tiešo līgumu ietvaros, kurus Universitāte ir noslēgusi ar uzņēmumiem, organizācijām un iestādēm. Paredzams, ka šajā gadā Universitāte saņems ievērojami lielāku kompensāciju par speciālistu sagatavošanu no materiālās ražošanas nozarēm.

Valsts eksāmenos specialitātē un diplomdarbos studentiem jārēķinās ar paaugstinātām prasībām. Mērķis — celt LU beidzēja sagatavotības līmeni, lai tas tuvotos Eiropas augstskolu standartam, lai nākotnē studenti varētu saņemt pilntiesīgus Latvijas augstākās izglītības diplomus.

Šajā aspektā arī LU mācībspēkiem jāizvērtē savs metodiskais un zinātniskais potenciāls. (Labs piemērs — prof. O. Krastiņa pieteikums «Universitātes Avīzes» š.g. 9. februāra numurā.)

● Nākošgad 1. kursā studijas sāksies pēc Universitātes plāniem. Palielināsies iespējas individualizēt studijas. Būs specialitātes, kurās ieviesīs divpakāpju apmācības sistēmu.

● Atsevišķās specialitātēs pēc 3. kursa būs atestācija («valsts eksāmens»), lai noteiktu studentu turpmākās apmācības formas: diplomstudijas, 1. pakāpes apmācība u. tml., vai norīkošana darbā.

● Mācību procesā plānots plašāk izmantot personālkompjūterus, īpaši ekonomikas specialitāšu studentiem.

● Visi krievu mācībvalodas plūsmas studenti apgūs latviešu valodu.

● Katram studentam vajadzētu atrast savu SKOLOTĀJU, lai students maksimāli iesaistītos kāda mācībspēka zinātniskās pētniecības darba sfērā. Tas veicinātu kvalificētāku jauno speciālistu sagatavošanu.

● 1990. gadā I kursā dienas nodaļā uzņems studentus trīs jaunās specialitātēs: Vadības un ekonomiskās informātikas fakultātē — «Ražošanas ekonomika un vadība» un «Starptautiskās ekonomiskās attiecības», Vēstures un filozofijas fakultātē — «Socioloģija».

KO SOLA VASARA?

Vispirms jau kā parasti — braukt tradicionālajās studentu vienībās, piedalīties vienību festivālos, labi atpūsties un labi nopelnīt. Bet laiks iet un «perestroika» ietekmē šo vairāk nekā trīsdesmit gadus veco kustību.

Studentu vienības ir pilnībā atbrīvojušās no stagnācijas paliekām — atskaišu rakstīšanas, lekciju lasīšanas, ķeksīšu pelnīšanas un visa kā cita, kas notika vairāk uz papīra nekā dzīvē. Tomēr studentu vasaras brigādei vajadzētu atšķirties no «haltūristu brigādes», kas lielā rubļa labad pat reizēm aizmirst muti nomazgāt.

Runājot konkrēti par darbu, dažas izmaiņas mūsu piedāvātajās strādāšanas formās. Proti, laukos ir daudzas jaunas saimniecības — jaunsaimniecības, kam ļoti vajag palīgus. Jaunatnes Darba apvienība ir saņēmusi daudz šādu piedāvājumu.

Pamatdarbs — ēku celtniecība, galvenokārt betona pamatu liešana un sienu mūrēšana no gāzbetona.

Iespējamās vietas ir Tukuma, Rīgas, Ogres, Bauskas, Madonas, Limbažu, Cēsu un, iespējams, citos rajonos.

Dzīvošana un ēdināšana nodrošināta.

Vēlamais palīgu skaits un sastāvs — 2 līdz 4 puiši + 2 meitenes.

Par maksu un visu pārējo individuāla vienošanās ar darba devēju.

Piedāvājumi no saimniecībām, kuras vēl nav «okupējušas» studentu vienības: Mālpils — fermu rekonstrukcija (10 puišiem), betonēšanas darbi, algu fonds 13 tūkst. rbļ.

Valkas «Lauku tehnika» — betonēšanas darbi (pagājušajā gadā divu mēnešu izpeļņa tiecās uz apaļu summu).

Un vēl vairākas citas organizācijas Valkas un Tukuma rajonā. Ir iespējas slēgt apakšuzņēmēja līgumus, kas gan ievērojami palielina nepieciešamību pašiem aktīvāk strādāt, bet arī tikpat ievērojami palielina algas fondu.

Atgādinām, ka studentu vienību dalībnieki tiek atbrīvoti no ienākuma nodokļa.

Studentu vienībās var strādāt jaunie speciālisti, aspiranti, vidusskolēni.

Ja radusies interese un jums ir iespēja vasarā iesaistīties šajā kustībā, tad aicinām Jaunatnes darba apvienībā (LU 12. telpā) vai pa tālruni — 227702.

LU JAUNATNES DARBA APVIENĪBA

STUDENTA VIEDOKLIS

Ko darīsim ar politekonomiju?

Sobrīd ir tāds laiks, kad sākam domāt, ko tad īsti mācāmies. Zinātniskais komuhisms jau saldi dus kapu kalniņā, nu ir kārta it kā citām sabiedriskajām zinātnēm stāties pārbaudes priekšā.

Gribu dalīties ar jums savā attieksmē pret politekonomijas mācīšanos. Laikam jau vēl diezgan tālu tas brīdis, kad students varēs izvēlēties gan pasniedzēju, gan mācību priekšmetu, tāpēc lemsim, ko darīt tagad?

Kas ir politekonomija? Es saku — valoda, specifiska valoda, kuru lieto tie cilvēki, kas pēta un domā par sabiedrības saimnieciskajām attiecībām. Bet kāpēc vajadzīga tāda valoda? Vienā dzimtās valodas vārdā katrs var ielikt pavisam citu saturu, tāpēc arī varbūt viens otru tik bieži nesaprotam. Politekonomijā definē jēdzienu, kurā ielikts noteikts saturs. Un mūsu uzdevums ir iemācīties darboties (!!!) ar pašiem jēdzieniem, nevis tikai tos visus «sabāzt» galvās. Jāiemācās tos izmantot, risinot un izprotot apkārtējās dzīves saimnieciskās problēmas.

Tālāk sekos vairāki principi, kurus es izvirzu kā atbildes uz jautājumu — kā mācīties politekonomiju?

1. Manuprāt, neviena zinātne nav radusies tādā veidā (loģiski, stingri sakārtota un pamatota) kādā mums to pasniedz. Tāpēc arī rodas dažādas problēmas un grūtības ar apguvi, sajūta, ka nekā nesaproti. Un tā kā vārds «izglītība» ir bezcerīgs, jo ir tikai pašizglītība, mēs kaut ko iemācāmies tikai tad, ja paši meklējam sev uzdevumus un paši tos risinām. Pasniedzējs šajā gadījumā ir tas, kas palīdz un dalās pieredzē. Pasniedzējam un studentam — abiem kopā šis mācību priekšmets it kā jārada no jauna. Mācību spēkam jābūt tam, kas šo procesu stimulē, lai tas nevilktos itkpat ilgi, cik vēsturē. Tātad — sākt ar problēmu, ar tās kopīgu risināšanu un nevis ar jēdzienu kaudzi.

2. No visa iepriekš teiktā izriet prasība pēc tā, lai priekšmetu apgūtu kompakti. Tagad ir tā, ka divos semestros katru nedēļu noteiktās stundās tev (vai tu gribi, vai nē) ir jādomā par politekonomiju. Tajā pašā dienā jābūt gatavam maksimāli koncentrēties un apgūt vēl trīs līdz četrus priekšmetus. Ķerdami un grābdami lielā steigā kaut ko no visa, paliekam ar tukšām rokām. Es tādā veidā nevaru iemācīties neko.

Mans priekšlikums: pārkārtot mācību procesu tā, ka politekonomiju mācāmies, piemēram, divus mēnešus pēc kārtas, trīs līdz četras dienas nedēļā, vēl šajā nedēļā var būt nodarbības kādā specialitātes priekšmetā, fizkultūrā un kādā mākslinieciskajā priekšmetā (kuru diemžēl vispār nav). Nedēļā maksimums ir četri priekšmeti, un viss! Nevis astoņi vai deviņi, kā tas ir pašlaik.

3. Rodas secinājums — eksāmens nav vajadzīgs. Pasniedzējs ir īsts savu studentu skolotājs, viņš zin un redz, ko un cik daudz katrs spēj paveikt. Atliek izstrādāt tikai vērtēšanas sistēmu, kurā atspoguļojas viss mācību process, taču vienmēr jāatstāj iespēja aizmirst «slikto pagātni» un sākt dzīvi no jauna. Iedomājieties eksāmenu, un jūs droši vien piekritīsit, ka tā ir laimes spēle. Jebkurš var izvilkt jautājumu, kuru zin, kurš ļoti patīk, un tajā pašā laikā tādu, kurš sagādā grūtības. Lai kā nu students visu semestri būtu mācījies, tos sešdesmit līdz septiņdesmit piecus jautājumus vienādi labi nevar zināt. Es šaubos vai arī visi pasniedzēji ir gatavi vienā dienā runāt par jebkuru no šiem 60.

4. Īpaši svarīgs ir pēdējais princips. Pasniedzējam, ejot pie studentiem, jāņem līdz cilvēkmīlestība, radīšanas prieks un vēlēšanās palīdzēt arī citiem kaut ko radīt.

Mīļie, pasniedzēji, studenti ļoti labi jūt, ar kādu domu jūs ienākat auditorijā. Nav nekāds brīnums, ka tiek atbildēts tāpat.

Visi četri principi ir cieši saistīti. Nevar pateikt, kurš jāizpilda pirmais un kurš — pēdējais. Tātad — visi reizē. Tas nav nekas utopisks, ja gan studenti, gan pasniedzēji grib pa īstam kaut ko darīt.

Tālāk pastāstīšu kā mēs, matemātikas pedagoģijas specialitātes studenti, kopā ar docenti V. Bikši, mācījāmies politekonomiju.

Pirmajā semināra nodarbībā pasniedzēja palūdza atbildēt, ko mēs gribam iemācīties politekonomijā un kā vislabāk to izdarīt. Apkopojot atbildes, nevarēja neievērot lūgumu padomāt par «automātisko» eksāmenu.

Apgūstamā programma tika sadalīta piecās daļās. Katras nodaļas beigās tika uzdoti pieci jautājumi, uz kuriem jāsagatavo mutiskas vai rakstiskas atbildes. Šos piecus jautājumus saucām par vienu bloku. Vērtējums: 0 (neieskaitīts) vai 1 (ieskaitīts). Un par katru bloku students saņēma noteiktu punktu skaitu. Ja semestra beigās summa būs 21—25, tad atzīme — ticami; 16—20, tad atzīme — labi; ja 15 punkti, tad — apmierinoši. Tie, kas nav apmierināti ar savu atzīmi, kārto eksāmenu un izmaina vērtējumu uz augšu vai atstāj tādu pašu.

Tādi bija spēles noteikumi. Tagad par saturu. Ilustrācijai uzrakstīšu pirmā bloka jautājumus:

1. Kāda sabiedrība mūsu valstī ir izveidota? Kādā patlaban dzīvojam?

2. Īpašumu formu veidošanās likumsakarības, to īstenošanas rezultāti PSRS. Sekas.

3. Īpašumu attiecību problēmas pārejā uz Latvijas PSR ekonomisko patstāvību.

4. Darbaļaužu atsvešinātība no ražošanas līdzekļiem. Galvenie ceļi īstena saimnieka veidošanā.

5. Vērtības likuma saturs, tā realizācijas iespējas pārejā uz Latvijas PSR ekonomisko patstāvību.

Atbildes, protams, nevar norakstīt no kādas grāmatas. Jālasa laikraksti, lekcijā jāklausās dažādu jēdzienu skaidrojums un kopsakarības. Tās jāmeklē arī pašam, jādomā. Mūs uzmanīgi uzklausīs interesants speciālists, kas nenosodīs, bet paskaidros nesaprotamo un dalīsies pieredzē. Dažkārt tikai pašiem pietrūkst laika konsultācijām. Secinājām, ka neprotam iegūtās zināšanas izmantot, risinot problēmas. Tomēr varu droši teikt — lai cik grūts bija šis darbs, prieks par paveikto ir liels. Par to liecina mūsu anketas, kuras aizpildījām šķiroties. Dominē uzskats, ka tāda mācīšanās deva iespēju ar atvērtām acīm paskatīties uz savienībā un republikā notiekošajiem procesiem, prasīt sev: ko un kā darītu es problemātiskā situācijā. Visi raksta, ka politekonomija ir vajadzīga, ka grib mācīties, bet tikai pēc pieminētās sistēmas.

Neskatoties uz jaukajiem rezultātiem, redzam arī dažus trūkumus, par kuriem jāpadomā. Savādāk nekā līdz šim jāorganizē semināru nodarbības, pilnveidot vajadzētu arī bloku jautājumus, jo reizēm kopā vienā blokā ir vairāki jautājumi, kuri prasa ilgu un nopietnu darbu. Gandrīz katrā anketā ir prasība par kapitālisma un sociālisma politekonomijas kursu apvienošanu.

Mums, kā skolotājiem, bija interesanti uzzināt, cik tas pūļu prasīja pasniedzējai? Izrādās, ka process ir ļoti darbietilpīgs, jo rūpīgi taču jāizlasa un jāizvērtē katra atbilde. Bet kā saka pati docente V. Bikse — gandarījums ir bezgalīgi liels, jo atbildē var atminēt katra studenta individualitāti, var vērot katra viņa domu gaitu, kas reizēm ir ļoti oriģināla. Un nevaram neievērot, ka notiek pāreja uz individuālu darbu ar katru studentu un tad ir svarīgi, ar cik cilvēkiem pasniedzējam jāstrādā. Tādēļ, manuprāt, jāļauj pasniedzējam izvēlēties studentu skaitu, ja nu tas tā gluži nav iespējams, tad pašreizējais skaits noteikti ir jāsamazina.

Šādi strādājot, pārliecinājāmies par eksāmena bezjēdzību. Kopīgi veiktajā valdīja darīšanas prieks, nevis rezultātu gaidas, vai vēlēšanās — kaut ātrāk tas viss beigtos.

Mūsu sabiedrības cilvēki parasti cenšas iet pa vieglāko ceļu, lai tikai mazāk būtu jādara un jādomā. Ļoti žēl, ka pie tiem pieder arī daži pasniedzēji un samērā daudz studentu. Nesaprotu, kāds prieks var būt pasniedzējam, redzot, ka studenti uz eksāmenu nāk bailēs drebēdami, ka visi, bez izņēmuma, špiko. Bet pasniedzējs droši vien, nākdams uz eksāmenu, cerēja — tagad gan es viņu pārmācīšu par lielo slinkošanu! Bet visi, nezin kāpēc, tikai smaida un izliekas, ka neko neredz. Jo kurš tad būs tas, kas ies pa grūtāko ceļu?

IEVA DRONE

Uzmanību!

Aicinām LU komunistus neatkarīgās LKP atbalstītājus 19. februārī pl. 15.00 pulcēties Lielajā aulā, lai izvirzītu delegātus partijas konferencei (kas notiks 24. februārī Politiskās izglītības namā).

KORPORĀCIJĀS

OZOLI DZĪVO

19. gadsimta 50. gadu vidus. Impērijas tronī kāpj Aleksandrs II. Seko politiskā kursa maiņa. Aktivizējas Krievijas valsts sabiedriskā dzīve. Veidojas Tērbatas latviešu «vakari». To iniciatori — Kr. Valdemārs un Kr. Barons. Abu vārda brāļu, Jura Alunāna un vēl 11 latviešu studentu mēģinājumi apvienoties pulciņā, sastop pretestību no universitātes vadības puses. Latvieši iestājas, diemžēl, cittautiešu nodibinātajā «Fraternitas Academica Dorpatensis». Taču Tērbatas pirmo latviešu «vakarnieku» vadmotīvs nemainās. Tas ir: tautas labums un laime.

60. gadi , lielo reformu laiks, Dikļos Dziesmu svētki, tiek dibināta Rīgas latviešu biedrība (1865).

Kronvaldu Atis ierosina RLB nama iesvētīšanas dienā aizsūtīt apsveicināšanas telegrammu. 19. februārī to paraksta ap 20 latviešu. Tautieši pārrunā vai nebūtu iespējams sapulcēties vienkopus tiem, kuri apsveikumu nosūtījuši. Klātesošos uzrunā Kronvaldu Atis: «Cienījamie kungi un biedri, no visas sirds priecājos par to, ka tāds prāvs pulciņš latviešu piemīt Tērbatā . . .» Kronvalds runā dedzīgi, piemin tautas pagātni, saredz tagadni, raugās nākotnē, runā par latviešu gara mantām, kas krājamas, cieņā turamas. Svinot 19. februāra svētkus, nospriež, katru vakaru pavadīt visi kopā. Tas ir «Lettonia» pirmsākums.

Vēlāk, 1870. gada 9. septembrī, kārtējā «vakarā» Kronvalds aicināja: Mēs esam cilvēki, kam tiesības dzīties pēc taisnības, brīvības un gaismas, bet tomēr mēs esam verdzības audzēkņi un tādēļ jācenšas, lai pilnīgi par cilvēkiem kļūtu . . . Mēs esam ne vien cilvēki, bet arī tautība — latvieši esam, kuriem savas īpašas mantas: valoda, tikumi, garīgās dāvanas un ticība. Mums tāpat kā citām šīs mantas jākopj un jāglabā un mums, latviešiem, tāpat ir tiesības pastāvēt, augt un zelt . . . Tādēļ mums jāstrādā un jācīnās, lai būtu — tautība — savas tautas izkoptie locekļi. Šī cīņa mums grūti sekmējas, jo jācīnās pret trim ienaidniekiem (vāciešiem, krieviem, latviešiem), no kuriem pret latviešiem pašiem tas grūtākais karš.»

Kronvaldu Atis vadīja «vakarniekus» līdz 1873. gadam. Tērbatā palikušie «brāļi», «zēni» un «filistri» veidoja «vakaru iekšējo dzīvi pēc korporāciju principiem.

Pirmās letoņu krāsas — sarkans — balts — sarkans (1870). Gadu vēlāk tās nomainīja, pieskaņojoties trikolora tradīcijai — sarkans — balts — zelts. Tai pašā gadā top arī vapenis: balts varonis zirgā sarkanā laukā.

1881. gadā «vakari» pieņēma «Fraternitas Lettonica» nosaukumu, taču pēc gada 30. janvārī krāsas mainījās: zaļš — zils — zelts. 22. maijā tapa līgums par Literāro vakaru un korporācijas sadarbību. 1882. gadā ģerboņa zīmējumā bija bākas attēls, taču 15. aprīlī to nomainīja ozols. Nu jau uz visiem laikiem.

1982. gada 8. novembrī «Lettonia» deklarē: tā grib kļūt par pajumti T.L.R. vakariem, mājas vieta uņ audzināšanas vieta latviešu studentiem, to aizstāvētāja. Tā grib kļūt par tautas izglītotās daļas kodolu Tērbatā, kura uzdevums gādāt par latviešu tautas labklāšanos un uzplaukumu.

Kopš 1897. gada letoņi aizvadīja daudzus skaistus komerčus un komitātus savā jaunuzceltajā namā Filozofu ielā 11. Pēc tam nāca lielā rusifikācija, 1905. gads, Stolipina reakcija un I. Pasaules karš. «Lettonia» nams pārvērtās par latviešu bēgļu organizācijas sēdekli, kādu laiku tur darbojās karavīru slimnīca.

Sākoties atbrīvošanās cīņām pret Bermontu, tajās piedalījās 132 letoņi. Piecpadsmit no tiem kaujās krita. Astoņpadsmit kļuva par Lāčplēša kara ordeņa kavalieriem. Lielu daļu vēlāk paņēma arī 1940. un 1941. gads.

Pēc Latvijas valsts nodibināšanās «Lettonia's» sēdeklis bija Ģertrūdes ielā 6, pēc tam Valdemāra ielā 55, kur aizritēja visa letoņu konventa miera laika dzīve līdz 1940. gada vasarai.

Paraugoties atpakaļ uz Mētraini, uzdosim jautājumu: kas ir šīs 461 tautiešu sejas, kam 50 Tērbatā pavadītajos gados piešķirtas zaļi — zili — zelta krāsas? Tie, pirmkārt, tautas atmodas laikmeta darbinieki: RLB dibinātājs Bernhards Dīriķis, Krišjānis Kalniņš, Fridrihs Grosvalds, Arveds Bergs, valodnieki Jānis Endzelīns un Kārlis Mīlenbahs, pirmo triju vispārējo latviešu Dziesmu svētku virsdiriģents Indriķis Zīle, valodnieks un folkloras pētnieks Ludis Bērziņš. No Mētraines tautiešu saimes nācis viens valsts prezidents, viens ministru prezidents, pieci izglītības ministri, četri pirmie LU rektori, vairāku fakultāšu dekāni, pirmais Ev. — lut. baznīcas bīskaps un divi arhibīskapi, senatori, Tiesu palātas un apgabaltiesu priekšsēdētāji, sūtņi, augstākie virsnieki, rakstnieki, žurnālisti, profesori, ievērojami ārsti — gan Latvijas republikas laikā, gan pēckara gados svešatnē (mums pazīstamākie — profesors Kristaps Keggi un viņa kolēģi — Bertrams un Kristaps Zariņi).

Lielumlielā «Lettonia's» daļa nāca no latviešu lauku sētām. Kad tie pabeidza mācības, no Mētraines atgriezās dzimtenē. Pie savas tautas. Palika stipri savā latvietībā, nepārvācojās, nepārkrievojās.

LETTONIA — 120 GADI

Korporācija TERVETIA atjaunojusi darbību

Latviešu tautības studentu korporācija Tervetia dibināta Rīgā, 1922. gada 30. aprīlī un ir pirmā studentu korporācija, kura savu darbību uzsāka brīvajā Latvijā.

Korporācijas dibinātāji, kā arī turpmākie biedri līdz 1926. gadam, komplektējās vienīgi no Latvijas Universitātē studējošiem Latvijas armijas aktīviem un atvaļinātiem virsniekiem, atbrīvošanās cīņu dalībniekiem.

Vārds «Tervetia» ir atvasināts no seno zemgaļu Tērvetes pils nosaukuma latīņu valodā un simbolizē latvju tautas cīņu par brīvību un neatkarību.

Korporācijas mērķis ir pulcināt augstākā humanitārā, eksaktā un tehniskā profila mācību iestāžu latviešu tautības studentus, audzināt viņus akadēmisko tradīciju garā, vienot viņus savstarpējā draudzībā un cieņā.

Tervetia's devīze ir; «Visu par Latviju!» un «Visi viens!» Devīžu saturs — izkopt savos biedros nacionāli valstisku apziņu, gatavību arvien aizstāvēt brīvās, neatkarīgās Latvijas un latvju tautas intereses, visciešāko savstarpējo draudzību, padošanos korporācijas disciplīnai, cieņu pret vecākiem biedriem, savstarpēju iecietību un katra cilvēka godīgu uzskatu cienīšanu.

Tervetia's krāsas — oranžs, sudrabs, zils. Krāsu nozīmes:

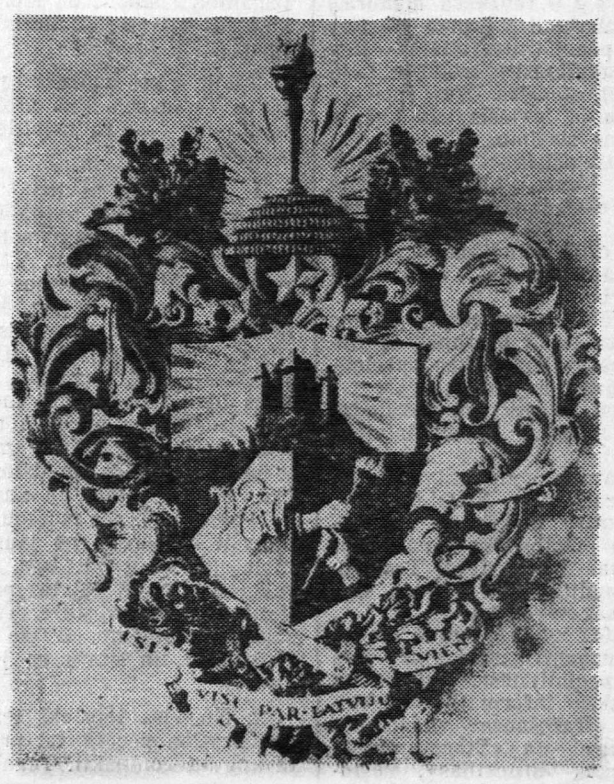

* Krāsu piešķiršana 1932. gada 2. maijā. Jaunie krāsneši ar saviem krāsu vecākiem.

1940. gada vasaru pazīstams, šodien atkal «augšāmcēlies» dzejnieks apdzejojis par «baigo». Šis vasaras nogalē nāca jauni darboņi. «Plombētāji» slēdza, likvidēja daudzas biedrības, konfiscēja vērtības. Slēdza arī studentu organizācijas, tostarp — «Lettonia'u» kā reakcionāru. Nākošie mēneši un gadi cirta ilgi nedziedināmas rētas latvju tautas dvēselē. Daudzi letoņi bija spiesti uzsākt svešniecības gaitas. Tik ļoti atšķirīgas, bet vienādi fiziski un garīgi smagas.

Ar gadiem, kad kara ugunis piedzisa, pienāca ziņas no tāluma. Tās reizē iepriecināja un skumdināja. Jau daudzi mētrainieši aizgājuši Aizsaulē.

1947. gada 19. februārī, Eslingenā, Nekāras krastos 102 letoņi atjaunoja korporācijas dzīvi Rietumvācijā, izveidojot globālu struktūru. Tika uzņemti jauni biedri. Kopš 1950. gada «Lettonia's» sēdeklis ir Ņujorkā. Aktīvi darbojas 22 kopas, locekļu skaits tuvojas 600. Līdz 1970. gadam ārpus Latvijas uzņemti 499 studenti. No 1952. gada tiek izdots žurnāls «Vita nostra».

Ar 1989./90. gadu «Lettonia» ir atjaunota un atzīmē savu 120 gadu jubileju Tēvijā un visā pasaulē.

Noslēdzot šīs dažas atvirzes, un, raugoties vecajā letoņu karogā, kurā zīmēts koks no vareno cilts, nāk prātā kāda Vidzemes dziesminieka vārdi:

Ozoli dzīvo
Zīlēs un tēlos —
Ozolu vīros
Ozolu dēlos.

Vivat, crescat, floreat Lettonia in aeternum!

ARVIDS AISTERS

Kronvaldu Ata dedzīgie vārdi

Modies, celies, strādā!

Strādājiet tā, ka jūs varētu pēclaikā spīdēt kā spožas zvaigznes mūsu tautas priekšā un, ka jūsu darbi var derēt par ceļa rādītājiem vēlākiem strādātājiem, pašu bērniem un visai nākošai paaudzei.

Lai patiesības gaisma ir mūsu karogs, kas mūs vieno; lai neizlocīta taisnība ir mūsu šķēps, ar ko karot pret netaisnību; lai nešaubīga pienākuma apziņa ir mūsu bruņas, kas mūs izsargā no nāvīgiem cirtieniem; lai skaidra tēvu zemes mīlestība der par avotu, iz kā smeļams spēks un spirgtums.

Apdraudētai latviešu tautai jāceļas no kauna un bēdu dubļiem uz goda un slavas krēsla. Tad latvju tauta piepildīs mūža lēmumu — tā kļūs skaidra kā tīrais sudrabs, branga kā spodrais zelts un varena kā skaidrais tērauds.

Mans augstākais prieks, manas lielākās bēdas stāv latviešu tautas laimē un nelaimē.

Lai cienījam savas tautas dziesmas kā svētu mantojumu no sentēvu laikiem — kur un kā vien iespējams.

Mums jāstrādā tautiskā garā, jāturas cieši pie prasījuma pēc nacionālām skolām un latviešu valodas pienācīgu ievērošanu.

Latviešu skolām būs apgaismot latviešu tautu. Tās ir dārzu vietas, kur tauta iedēsta savus visvārgākos stādiņus, savus bērnus, lai tie tur izaugtu gaiši prātā, krietni sirdīs, derīgi dzīvē un tautai par godu.

Mums ir skaidra un svēta valoda... viņai netrūkst ne smalkuma, nedz dziļuma, ne bagātības, nedz veiklības.

Latviešu valodas sirmie vārdi ir priekš mums skaņa balss no mūsu sentēvu lūpām, tie ir sentēvu pukstošās sirds gabaliņi, viņu dzīves dvēseles nojautas, viņu vērīgā gara jautrās dzirkstis.

Jo krietnāks latvietis, jo mīļāka viņam sava tēvu valoda.

Lai dzīvo, aug un kuplo mūsu tauta un līdz ar to mūsu tēvu valoda uz mūžīgiem laikiem! Lai izplēšas gars, kas latvjus musina, tāli un augsti kā rīta blāzmas sārtums, sniedzoties līdz pat debesu velvēm.

BEZ DILETANTIEM ZINĀTNĒ UN POLITIKĀ

Neviena augstskola nevar normāli attīstīties bez tiešiem kontaktiem ar pasaules zinātni. Arī universitātē daudz tiek darīts šajā virzienā, lai jaunas idejas, metodes apgūtu ne tikai pasniedzēji un zinātniskie darbinieki, bet arī studenti. Lūk, pats jaunākais piemērs — Ģeogrāfijas fakultātē uzsāk lasīt vairākus lekciju kursus mūsu tautietis, profesors **Edmunds Bunkše** no ASV.

Bet, mūsuprāt, šādiem kontaktiem ar citu zemju speciālistiem vēl nav pastāvīgas, noteiktas sistēmas. Tās paraugi LU bija 20. — 30. gados. Ar šādu sistēmu mēs saprotam citu augstskolu pasniedzēju pastāvīgu darbu mūsu Alma mater (vismaz vienu mācību gadu). Šo kolēģu darbība pozitīvi ietekmētu pedagoģisko un zinātnisko darbu, atdzīvinātu studentos patiesu tieksmi pēc zināšanām. Un, pirmkārt, mums jāizmanto trimdas latviešu augstais intelektuālais potenciāls. Šos speciālistus jāiekļauj katedru sastāvā, un, tas radīs to ārkārtīgi nepieciešamo veselīgo konkurenci, kāda sen pastāv pasaules vadošajās augstskolās. Jo nav taču noslēpums, ka pārbūve, patstāvības atguve katrā no mums rit visai grūti, sarežģīti.

Strādājot ikdienā, ar ārzemju kolēģi nevis kā ar ciemiņu, atdzims arī pašaizliedzīga attieksme pret darbu. Tieši tās mums visai bieži pietrūkst. Starp citu, 70 minūšu nodarbību ilguma ieviešana nebūt neveicina čaklumu, jo materiālu patstāvīgam darbam mums katastrofāli trūkst. Par kopēšanas iekārtām katedrās un bibliotēkā joprojām sapņojam.

Ārzemju speciālistu pastāvīga darbība veicinātu arī svešvalodu apguvi.

Kur ņemt valūtu šo speciālistu darba apmaksai? Ceram, ka republikas valdība sapratīs izglītības problēmu aktualitāti un paredzēs šādus izdevumus Latvijas budžetā. Arī mūsu absolventu bagātie «noņēmēji», kuriem makā ir konvertējamā valūta, varētu daļu apmaksas pārskaitīt valūtā. Tāpat, Tautas frontes ienākumu daļu varētu izlietot ārzemju speciālistu — latviešu — darba apmaksai.

Protams, var rasties jautājums, vai, zinot mūsu materiālās bāzes nabadzību, trimdas tautieši vēlēsies strādāt pastāvīgi LU. Starp citu, arī 20. — 30. gados bija analoģiska situācija (salīdzinot ar pasaules līmeni), bet atmosfēra, attieksme pret zinību apguvi bija diametrāli pretēja. Ja mēs spēsim izveidot tādu radošu intelektuālo atmosfēru universitātē tagad, tas būs nenoliedzams morāls stimuls. Tātad jāsāk izskaust slinkumu visos līmeņos, un katram jāsāk ar sevi. Patlaban vēl pārāk daudz runājam par atgriešanos Eiropā, pasaulē, bet pārāk maz darām.

Skaidrs, ka Universitāte viena pati daudz nepaveiks minētās problēmas sekmīgā risināšanā, ja nemainīsies sabiedrības attieksme pret augstāko izglītību. Attieksme, savukārt, mainīsies tikai tad, ja sabiedrībā populāri cilvēki televizijas ekrānā necentīsies sagraut veselas zinātnes nozares. Piemēļ speciālistus pat nepieaicina paskaidrot, kāpēc radusies viena vai otra problēma. Arī mums ir jābūt aktīvākiem, drošākiem, tad diletantus nemanīs ne zinātnē, ne politikā.

G. BRIEŽKALNS,
ZB vec. bibliogrāfs,
J. STRAUHMANIS,
Ģeogrāfijas fakultātes docents

MIDLENDAS MĀCĪBAS

«Es domāju, ka mums ir līdzīgas problēmas. Baltijas jūra līdzinās jūsu Lielajiem ezeriem. Mūsu Baltijas jūra ir ļoti piesārņota» — sacīja Raimonds Ernšteins, Latvijas Universitātes ekoloģiskā centra vadītājs.» Tā raksta Mičiganas štata (ASV) pilsētas Midlendas avīze «Midland Daily News». Jautāju **Raimondam Ernšteinam** par šo braucienu un tur risinātajām problēmām.

— Braucienu organizēja PSRS Jaunatnes organizāciju komiteja kopīgi ar «Amerikas jauno politisko līderu padomi». Šāda apmaiņa notiek turpat 20 gadus. Tās mērķis ir iepazīstināt amerikāņus ar citu valstu politiķiem un situāciju šajās zemēs.

Šoreiz vizīte bija orientēta uz ekoloģiju. Delegāciju līmenis parasti ļoti augsts, viesojāmies ASV kongresā, valsts departamentā, tikāmies ar senatoriem.

Tagad par ekoloģiju. Bijām ASV vides aizsardzības aģentūrā, kongresa un senāta vides aizsardzības komisijās, valsts departamenta dabas aizsardzības nodaļā, virknē privātu organizāciju.

Apmeklējām aizsargājamos objektus, parkus, rūpnīcas, spēkstacijas, dabas aizsardzības iekārtas un būves, tikāmies ar sabiedriskajām organizācijām, kas cīnās par viena vai otra objekta aizsardzību.

Sīkāk iepazīnām Mičiganas štatu, kas pēc dabas apstākļiem līdzinās Baltijai. Arī mūsu tautiešu tur nav mazums. Lielie ezeri daļēji ir jau attīrīti, bet mums darbs vēl priekšā. Te būtu iespējams sākums konkrētai sadarbībai. Mēģināju to uzsākt Mičiganas štata iestādēs. Manus priekšlikumus uzņēma atsaucīgi, atbalstīja arī kongresmenis Dingls, kas vada dabas aizsardzības un enerģijas komisiju federālajā kongresā. Visās organizācijās vienojāmies par informācijas apmaiņu un konkrētu sadarbības aspektu meklēšanu. Iespējama viņu pārstāvju vizīte šovasar Latvijā, vasaras nometņu apmeklējumi, mūsu studentu stažēšanās Mičiganā un arī 10 hidrobiologu brauciens no Baltijas reģiona uz turieni u. c.

Tikko kā atgriezos no PSRS — ASV semināra Suzdaļā. Tur bija arī pārstāvji no Lielo ezeru rajona. Pašlaik gaidām viesos amerikāņu pārstāvi, lai noslēgtu līgumu par grupu apmaiņām starp LU ekoloģisko centru un Amerikas jauno politisko līderu padomi, pieaicinot arī citus mūsu republikas pārstāvjus.

Daži iespaidi. Apmeklējām kādu valsts parku, kas sargā Mičiganas ezera piekrasti un kāpu joslu. Kāpas tur nav vienlaidus joslā, bet ar iedobēm. Parka darbinieki stāstīja par «neformālo» (**outdoor**) ekoloģisko audzināšanu, ko veic ar iedzīvotājiem, īpaši — bērniem. Arī mums ir ekocentra bērnu nodaļa, ir bērnu ekonometnes, darbojas ekoloģiskā svētdienas skola. Ceram arī uz sadarbību ar latviešu izcelsmes organizācijām.

Programma bija ļoti piesātināta — 4—5 tikšanās dienā. Izdalīju 118 vizītkartes. Esam jau saņēmuši pirmos materiālus.

Intervēja AIVARS JANSONS

Stokholmas universitātes rektors Rīgā

Pagājušajā numurā stāstījām par mūsu rektora, profesora J. Zaķa iespaidiem Zviedrijā. Atskatoties pagātnē, redzam, ka savā laikā latviešu prese plaši apgaismoja universitāšu sadarbību. Lūk, piemērs.

Zviedrijas tvaikonis «Konung Oskar», peldēdams cauri miglai, vakar Rīgas ostā ieradās ar 3 stundu nokavēšanos. Kopā ar citiem pasažieriem tvaikonī atbrauca arī Stokholmas universitātes rektors, profesors Dr. hist. Ivens Tunbergs. Viesi krastmalā sagaidīja LU rektors prof. Dr. J. Auškāps, filoloģijas un filozofijas fakultātes dekāns prof. Dr. Fr. Balodis, Zviedrijas sūtnis Johansons, doc. Vallihs u. c. Profesors Tunbergs Latvijā uzturēsies apmēram nedēļu, iepazīstoties ar mūsu zemi un tautu un nolasot vairākas lekcijas. Pirmā lekcija notiks jau šodien pl. 17, Latvijas universitātē par Ziemeļu zemēm priekš Gustava Ādolfa. 6. novembrī profesors Tunbergs lasīs latvju un zviedru vienībā par pašu Gustavu Ādolfu.

Pieņemdams preses pārstāvjus, Stokholmas universitātes redaktors izteicās: «Kaut gan mans brauciens uz Rīgu notika rudens miglā, izkāpjot krastmalā mani tomēr saņēma pavasarīga sajūta. Esmu apbraukājis vairākas zemes un valstis, bet, liekas, nekur dzīves ritms nerit tik strauji un optimistiski kā pie jums. Kopš pieciem gadiem, kad es še biju, jūsu galvaspilsēta pilnīgi pārmainījusies un modernizējusies. Ko vecās tautas sasniedz gadu desmitus, to jūs, jaunās valstis, sakoncentrējot enerģiju, veicat daudz īsākā laikā. Mums, skandināviešiem, liels prieks vērot kaimiņus, kas arvien iet uz priekšu, uz augšu.»

«Stokholmā,» — rektors turpina — «jau ir nodibināts Baltijas valšķu institūts, kas, piešķirdams stipendijas 1000 kronu apmērā, dod iespēju vienam studentam no katras Baltijas valsts semestri studēt Zviedrijas augstskolās. Cerams, ka tuvākā nākotnē izdosies nodibināt arī Stokholmas augstskolā sevišķu Baltijas valšķu katedru, lekciju lasīšanai par latviešu valodu, literatūru un kultūru uzaicinās kādu no jaunākajiem latviešu zinātniekiem. Priekšdarbi šim nolūkam jau veikti. Mana dziļākā pārliecība, ka Skandināvijas un Baltijas valšķu tautu attiecībām jākļūst arvien ciešākām, un es domāju, ka mana vēlēšanās piepildīsies, jo nav nedz politisku, nedz saimniecisku iemeslu, kas šim labajam nolūkam stātos ceļā.»

Tālāk, dažas minūtes pakavējoties pārrunās ar preses pārstāvjiem, rektors Tunbergs pastāstīja, ka viņš pēdējos gados jau bijis vairākos zinātniskos ceļojumos. No Islandes viņš atgriezies tikai priekš dažām nedēļām. Prof. Tunbergs tagad ir 45 gadus vecs un viņš jau 10 gadus ieņem Stokholmas universitātes rektora amatu.

JAUNĀKĀS ZIŅAS, 1936, 3. nov. (Nr. 250).

oranžs — tēvzemes mīlestība, sudrabs — gods, zils — draudzība.

Prezīdiju konventā Tervetia uzņemta 1925. gada 17. martā. Tervetia komānu garantējusi pie korporācijas Fraternitas Lettica un draudzības karteli ar Tartu Universitātes igauņu korporāciju Ugala.

Brīvās Latvijas laikā Tervetia's ideāliem uzticību zvērējuši vairāk kā 300 biedri, to skaitā aktīvie biedri, filistri un goda filistri, kuru vidū bija daudzi valsts un sabiedriskie darbinieki, kā arī armijas un flotes vadošie komandieri.

Par atbrīvošanas cīņas parādīto varonību ar Lāčplēša ordeni apbalvoti 14 tervetieši.

1940. gadā padomju varai okupējot Latviju, korporācijas darbība tika pārtraukta. Kara gados korporācijas darbība netika atjauta, izņemot gada svētku sarīkojumus.

Lielus zaudējumus tervetiešu saime cieta baigajos 1940.—1941. gados, kad daudzi tika apcietināti, izsūtīti un nogalināti.

Kara gados lielu skaitu mobilizēja vācu armijā, kur daudzi krita, vai pēc kara tika represēti un gāja bojā. 1944. gadā emigrācijas gaitās devās vairāk kā 100 tervetieši, no kuriem neliela daļa nokļuva Zviedrijā, bet pārējie bija spiesti aizbraukt uz Vāciju, no kurienes vēlāk izklīda pa visiem kontinentiem.

Emigrācijā korporācijas darbība tika atjaunota, un tagad atsevišķas kopas darbojas ASV, Kanādā, Anglijā, Zviedrijā, Austrālijā un Vācijā. Lielākā daļa dzīvo ASV, kur arī darbojas Tervetia's vadošais centrs.

No Latvijā palikušiem tervetiešiem daudzi aizgājuši mūžībā, citi sasnieguši cienījamu vecumu, dažādu apstākļu un slimības dēļ vairs nevar ņemt dalību korporācijas atjaunošanas darbā. Tāpēc cerības liekam uz jaunatnes iesaistīšanos korporācijas atjaunošanā un turpmākajā darbībā.

Pagaidām ir jāpārvar daudzas grūtības, — nav vēl pastāvīgas vietas, kur pulcēties. Sobrīd tervetiešiem ir jāsamierinās ar pagaidu telpām. Tāpat nav arī visa nepieciešamā inventāra un atribūtikas.

Palīdzību sniedz mūsu biedri no ārpuses.

Atsākoties mācību semestrim, turpinām jaunu biedru uzņemšanu.

Aicinām akadēmisko jaunatni, kuriem tuvas un pieņemamas Tervetia's devīzes paustās idejas, ko pamatā likuši mūsu dibinātāji, iesaistīties mūsu korporācijas saimē.

Uzziņas pa telefonu 373063 vai 518688.

Prezīdija uzdevumā.

KĀRLIS LEIBOMS.

ATSAUCIETIES!

Būtu pateicīgs, ja man pārdotu, aizdotu vai uzdāvinātu V. Freija «Zviedru valodas gramatiku» (1938.) un «Ilustrētu zviedru valodas lasāmgrāmatu» (1939.), ko Rīgā izdeva LU Studentu Padomes grāmatnīca. Būtu noderīga arī A. Putnes «Svenska texter» (R. LVU, 1974.). Izglītības draugi un mecenāti, lūdzu atsaucieties! Ir radusies vienreizēja iespēja palīdzēt pēc iespējami ātrākas zviedru valodas apguves izslāpušam, mazturīgam studentam, kurš nevar sagaidīt (nav vairāk laika) LU izdevējdarbības atjaunotni vismaz pirmskara līmenī. Rakstiet 117449, Moskva, ul. Šverņika, 19, korp. Z, A. Dimantam.

ЧИСЛО СТУДЕНТОВ ЛГУ НА 1 СЕНТЯБРЯ 1989 ГОДА

Факультет	Всего	на лат. потоке число	%	на рус. потоке число	%
Управления и экономической информатики	**627**	**215**	**34,3**	**412**	**65,7**
Экономический	**1815**	**811**	**44,7**	**1004**	**55,3**
Финансов и торговли	**1947**	**1049**	**53,9**	**898**	**46,1**
Филологический	**1718**	**833**	**48,5**	**885**	**51,5**
Историко-философский	**1005**	**410**	**40,8**	**595**	**59,2**

Таблица, приведенная в обращении деканов упомянутых факультетов к Я. Вагрису, А. Горбунову и В. Бресису. Газета «Падомью яунатне» за 10 ноября с. г.

«Добро пожаловать! Или посторонним вход воспрещен!»

РЕЙНИС БЕРТУЛИС был одним из авторов обращения к правительству республики в связи с нецелесообразностью учреждения Рижского гуманитарного института. Сегодня декан филологического факультета — наш собеседник.

— По просьбе Совмина мы будем готовить переводчиков с русского на латышский и наоборот. Для этого мы увеличим прием студентов по специальности «русский язык и литература» или, как мы называем, чтобы было покороче, — в группу $К_1$.

— Это будут переводчики на родной язык?

— Да, так и должно быть. По специальности «библиотековедение и библиография» на дневном отделении останется поток с латышским языком обучения (а на заочном — как с латышским, так и с русским). Согласитесь, знание языка библиотекарю необходимо.

— Да, это та же сфера обслуживания: на каком языке обратились ,на таком и изволь ответить.

— Поток будущих учителей русского языка и литературы в латышских школах, то есть группу латышей $К_2$, мы сократим на 25 мест.

— Почему так?

— В эту группу всегда недобор, в прошлом году там было самое крупное неукомплектование в университете.

На $К_1$ в группу переводчиков с латышского на русский будем набирать, естественно, людей со знанием латышского языка. А зачет по латышскому языку сдавать будут все выпускники русских школ.

— И как быть с подробностью закона о языке — об отстрочке таких мер на три года? О переводчиках я сейчас не говорю.

— Почему знание языка не может иметь какой-то ценности при поступлении? Раньше же были «бумажные баллы» — за справки, за деревенское происхождение...

Дальше. Заочный поток на журналистику мы сократим до 20 мест и не будем выделять определенное количество мест для выпускников латышских и русских школ, — как это делали до сих пор. Разумеется, необходимы опять-таки знания латышского языка.

— А когда-то даже на дневное отделение журналистики принимали целую русскую группу...

— Ну подумайте сами: летом на 12 мест заочного русского потока было подано только 6 заявлений, вступительные экзамены сдали вообще только двое. Зачем такой поток? А знание латышского языка все равно журналисту необходимо. В крайнем случае, есть еще один выход: Вы же знаете, многие сегодняшние корреспонденты заканчивали по специальности «русский язык и литература».

— Отсутствие профессионализма никогда никого особенно не украшало.

— Ну хорошо, тогда ждем заявок от редакций на определенное количество мест, мы их обязательно удовлетворим.

— Мне трудно представить себе редакции, где точно знают, что ровно через 5 лет там понадобится 12 корреспондентов (кажется, это минимум для создания потока?) Или пусть всем Домом печати решают этот вопрос?

— Скоро мы вообще будем принимать студентов в основном по заказам предприятий и организаций, так что о необходимых кадрах и редакциям придется поразмышлять заранее.

— Отсутствие вступительного конкурса — не всегда показатель непопулярности специальности. Когда-то с конкурсом на дневное русское отделение журналистики было все в порядке. Но набирать стали нерегулярно, не каждый год — и проходной балл снизился: выпускники школ перестали иметь в виду это отделение, факт его существования стал забываться. Я сама училась на русском потоке, где русские студенты составляли треть группы — и все потому, что три—четыре года подряд набора не было.

— Но я помню те трудности, которые были с распределением журналистов русского потока. Даже для студента, окончившего с самой высокой средней оценкой, не находилось подходящего места.

Теперь почти каждый год на дневное отделение журналистики поступают выпускники русских школ, владеющие латышским языком, хорошо учатся и успешно заканчивают университет.

— На всех пяти курсах, по-моему, таких только двое.

Каждый, кто говорит со мной на тему о пропорциях между русским и латышским потоками, вспоминает о так и не набранной — из-за отсутствия желающих — русской группе «Трудовое обучение в школе» на педагогическом факультете. А ведь группу-то эту объявили настолько поздно, что и узнать о ее существовании мало кто успел! Постоянное отсутствие спроса породило отсутствие предложения.

— Наверное, так. Подробностей по этому вопросу я не знаю.

— Это я не отвлеклась, я продолжаю тему. Еще в 81-м году на геофаке мне говорили о том, как там нужен дневной русский поток. Где он? Системы не было, хорошо, если наладится.

— Насколько мне известно, учителей географии...

— ...в том числе географии Латвии, не только России...

— ...любезно поставлял для нашей республики Псковский педагогический институт (ныне — университет).

— О, еще один поставщик мигрантов. А серьезно, кто преподает географию в школах? Если учесть, что Псковская область тоже нуждается в учителях? Наверное, окончившие латышский поток — невольные специалисты по переводу всей своей терминологии.

Говорят: «Наш университет — единственный в мире, где можно учиться на латышском языке». Хорошо, тогда почему же, сказав «А», мы «Б» не произносим? Вслед за призывом к русской молодежи (его я слышала по радио) уезжать учиться в Россию должна идти разработка системы сотрудничества с вузами страны. Кто-нибудь этим занимался? В ответ на наш отказ принимать жителей всех других республик РСФСР вполне может отказаться принимать в свои вузы жителей Латвии. И еще, распределение после окончания везде, кроме Москвы, — внутриреспубликанское. И есть ли в России места в общежитиях? Может, нам строить их там — для своих граждан? МГУ, например, переполнен настолько, что набор студентов в следующем учебном году сократится на 25 процентов. И как быть со вступительными конкурсами, которые для иногородних очень высоки? Получается, что абитуриент — выпускник русской школы Латвии — должен быть намного подготовленнее своего сверстника-латыша, потому что в республике-то конкурс недиференцированный. И это при всем том, что с учителями в этой самой русской школе Латвии будет туго — хотя бы вследствие высокого процента отсева на вступительных экзаменах в иногородний вуз.

— Почему-то в последнее время уж очень драматизируется действительное положение вещей в университете и в других вузах республики: мол, русским негде учиться. Для поступления в другие вузы страны можно использовать места национальных кадров, отведенные республике по заказу Минобразования.

— Вот видите — **можно** использовать! И не хватит ведь этих мест, потому что раньше желающих учиться вне дома были единицы.

Неловко напоминать, но все же: обучаться на латышских потоках пока могут очень немногие. И ситуация такая — надолго, потому что темпы изменений в преподавании государственного языка республики — самые черепашьи.

— О **резком** сокращении приема на русские потоки — во всяком случае, в университете — нет повода говорить. Что касается закона о языках, то теперь мы говорим так, будто о существовании латышского языка в Латвии так называемые «русскоязычные» узнали только теперь, после принятия закона.

— Извините, Вы сейчас говорите о том, как необходима школьнику сознательность зрелого гражданина — в качестве стимула для посещения платных занятий в кооперативе «Лингва»?

— Если школьник какой-то предмет не изучал в школе как следует, пусть ищет кооператив или репетитора. Ведь так многие до сих пор «надувались знаниями» перед вступительными экзаменами и по другим предметам...

— Да, жестокая вещь — политика. И дорогостоящая. В отличие от физики, по латышскому — отставания коллективные, общешкольные: причины-то объективны. Фактически Вы сейчас говорите о том, как плохо Ваш факультет работал в предыдущие годы, если детей языку обучать некому. А ребенок — раплачивайся из собственного кармашка.

— Все возмущаются, что на русском потоке количество «дневников» уменьшилось, и никто не говорит о том, что на вечернем отделении русских групп больше, так как две трети рижан — русскоязычные, а значит, они могут учиться на вечернем — чего не могут жители районов.

— Хорошо, какую поправку на это обстоятельство сделаем? Только учитывая, что вечернее отделение есть везде, и что русские — не рижане — тоже живут в республике, и что качество образования на недневном отделении пониже, и что «дневникам» теперь в армию не идти?

Понимаете, мне говорят, что высшая школа бедна, и вот мы сначала восстановим справедливость — подтянем качество обучения латышей, а потом... Человеческая жизнь коротка, из системы выпадет не одно наше поколение. Зачем Латвии необразованные русские? Когда от работника высшей школы я слышу фразу: «Нам нужны не образованные русские, а образованные латыши», — мне это напоминает нарушение врачом клятвы Гиппократа, честное слово.

— Извините, такую фразу мог сказать «трамвайный националист», а не работник вуза, потому и не будем эту тему продолжать.

— Но ведь фраза-то действительно была!

— Минусов в нашем прошлом было действительно много, и теперь мы видим, какова реакция на них. В аттестате русского абитуриента в графе «латышский язык» частенько стоял прочерк, а латышскую школу без знаний русского языка закончить было ну никак нельзя...

— Будем меняться местами?

Раздаются голоса: а не ввести ли в латышской школе вместо русского второй иностранный? Это, наверное, чтобы грамотнее строить демократическое государство. По-библейски будем жить — за грехи предков в седьмом колене расплачиваться?

— Прошлое перечеркнуть нельзя, его нужно принимать таким, каким оно было.

— Спасибо за беседу.

Беседа прошла в теплой, дружественной обстановке. Честное слово, так оно и было. И спорила я не столько с деканом, сколько со всеми своими былыми оппонентами в этом вопросе.

ЛЮДМИЛА МЕТЕЛЬСКАЯ.

ДАННЫЕ ПРИЕМА СТУДЕНТОВ НА ДНЕВНОЕ ОТДЕЛЕНИЕ ЛУ (1989/90 уч. г.).

Факультет, специальность	Зачислено человек: латышский поток	русский поток
Философия	28	—
История, пед. отд.	53	—
Итого на историко-философский факультет	81	—
Прикладная математика	55	26
Математика	24	—
Математика, пед. отд.	27	—
Физика	26	21
Физика, пед. отд.	21	12
Итого на физико-математический факультет	153	59
Химия	26	13
Химия, пед. отд.	13	—
Итого на химический факультет	39	13
Биология	28	13
Биология, пед. отд.	12	—
Итого на биологический факультет	40	13
География	17	—
География, пед. отд.	10	—
Гидрология и инженерная геология	14	—
Итого на географический факультет	41	—
Правоведение, юридический факультет	51	26
Журналистика	15	—
Русский язык и литература, пед. отд.	—	32
Русский язык в нац. школе	36	—
Латышский язык, пед. отд.	84	—
Библиотековедение и библиография	26	—
Итого на филологический факультет	161	32
Английский язык, пед. отд.	17	9
Немецкий язык, пед. отд.	8	8
Французский язык, пед. отд.	11	—
Итого на факультет иностранных языков	36	17
Экономическая кибернетика	17	16
Экономическая информатика и АСУ	54	—
Итого на факультет управления и экон. информатики	71	16
Финансы и кредит	38	12
Экономика и управление торговли	26	—
Товароведение прод. товаров	25	—
Итого на факультет финансов и торговли	89	12
Экономическое планирование	50	25
Бух. учет и анализ транспорта	12	13
Статистика	25	—
Бух. учет в торговле	12	12
Бух. учет и анализ в бюджетных учреждениях	26	—
Итого на экономический факультет	125	50
Латышский язык и методика воспитательной работы (для лат. учебных заведений)	31	—
Латышский язык и методика воспитательной работы (для рус. учебных заведений)	52	—
Английский язык и м. в. п.	16	—
Немецкий язык и м. в. п.	12	—
Труд (женск.)	20	6
Труд (мужск.)	25	—
Педагогика и психология	29	—
Итого на педагогический факультет	185	6
Итого в целом по ЛГУ	1072	244
То же в %	81,5	18,5
Вечернее отделение, всего	118	154
Заочное отделение, всего	436	312
Итого на дневное, вечернее и заочное отделения в целом	1626	710

Общее число специальностей на дневном отделении — 40, из них обучение на латышском языке ведется по 39, на русском — по 16 специальностям, то есть по 24 специальностям русский набор на дневное отделение отсутствовал.

Сведения предоставлены рабочей группой Президиума Верховного Совета ЛССР по изучению предложения о создании РГИ.

Redaktors AIVARS JANSONS

Iespiests Latvijas izdevniecību, poligrāfijas un grāmatu tirdzniecības ražošanas apvienības RA «Poligrāfists» 4. cehā, 226700, Rīgā, Akas ielā 5/7. Tirāža 1500 eks., augstspiede. Redakcijas adrese: pasta indekss 226098, Raiņa bulv. 19, 121. ist., 3. stāvā, tālr. 222944.

«Университатес авизе» («Университетская газета»), издание Латвийского университета. На латышском и русском языках.
Адрес редакции: 226098, г. Рига, бульв. Райниса, 19, 3 этаж, комната 121. Телефон 222944.

A-140